

Δίκαιο των Ανηλίκων

Ενότητα 7: Ιδιαιτερότητες της ποινικής διαδικασίας ανηλίκων

Αγγελική Γ. Πιτσελά, Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας - Σωφρονιστικής
Τμήμα Νομικής Σχολής ΑΠΘ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ιδιαιτερότητες της ποινικής διαδικασίας ανηλίκων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Αποχή από τη δίωξη ανηλίκου.
2. Διεθνείς τάσεις εξωδικαστηριακής και προδικαστηριακής αντιμετώπισης της εγκληματικότητας των ανηλίκων.
3. Θεσμοί του συστήματος απονομής δικαιοσύνης σε ανηλίκους: Ο δικαστής και ο εισαγγελέας ανηλίκων. Σύνθεση και αρμοδιότητες των δικαστηρίων ανηλίκων. Ο συνήγορος ανηλίκων.
4. Κοινωνική εργασία και αρωγή στην ποινική δίκη ανηλίκων: Οργάνωση της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων και καθήκοντα επιμελητών ανηλίκων. Οργάνωση και αποστολή των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων.
5. Συγκριτικού δικαίου παρατηρήσεις.

Σκοποί ενότητας

- Να αναλυθούν οι θεσμοί του δικαστηρίου και του εισαγγελέα ανηλίκων.
- Να κατανοηθεί το ζήτημα της αποχής από την άσκηση της ποινικής δίωξης.
- Να παρουσιαστούν οι μορφές της κοινωνικής εργασίας και αρωγής προς τους ανηλίκους.

Αποχή από τη δίωξη ανηλίκου

- Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για τον Ρόλο των Εισαγγελέων (1990), οι εισαγγελείς θα πρέπει να εξετάζουν με την οφειλόμενη προσοχή την αποχή από την άσκηση της ποινικής δίωξης.
  - Στο άρθρο 19 ορίζεται ότι η άσκηση ποινικής δίωξης ενός ανηλίκου επιτρέπεται μόνο όταν αυτή είναι απολύτως αναγκαία.
- Στη ΔΣΔΠ, τα κράτη καλούνται να λάβουν τα απαιτούμενα μέτρα για την αποτροπή της προσφυγής στη δικαιοσύνη.
- Το Συμβούλιο της Ευρώπης ενθαρρύνει τα κράτη να αναπτύξουν την παράκαμψη της ποινικής διαδικασίας ή τη διαμεσολάβηση με αποκατάσταση της ζημίας του θύματος και ενδεχομένως τη συμφιλίωση.
- Στην Ελλάδα, η αποκαταστατική, επανορθωτική ή συμφιλιωτική δικαιοσύνη κατοχυρώνεται θεσμικά.
  - Θεσμός συνδιαλλαγής μεταξύ δράστη και θύματος που φτάνει μέχρι και στην οριστική αποχή από την άσκηση ποινικής δίωξης (άρθρο 45Α ΚΠΔ).

Θεσμοί του συστήματος απονομής δικαιοσύνης σε ανηλίκους Α' (1 από 2)

Δικαστήρια ανηλίκων: ειδική δικαιοδοσία που κατοχυρώνεται συνταγματικά.

- Οι τακτικοί δικαστές οφείλουν να είναι ειδικά εκπαιδευμένοι.
- Δεν προβλέπεται η σύμπραξη ενόρκων δικαστών κατά την εκδίκαση των εγκλημάτων των ανηλίκων.
- Οι συνεδριάσεις δεν είναι δημόσιες.
- Υπάγονται οι ανήλικοι μεταξύ του 8ου και του 18ου έτους συμπληρωμένων κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης.

Θεσμοί του συστήματος απονομής δικαιοσύνης σε ανηλίκους Α' (2 από 2)

- Σύνθεση:
  - Πρωτοβάθμια (μονομελή, τριμελή)
  - Δευτεροβάθμια (τριμελή).
- Καθ' ύλη αρμοδιότητα:
  - Έχουν μόνο ποινική δικαιοδοσία.
  - Αποφασίζουν για την ποινική (αναμορφωτική, θεραπευτική, σωφρονιστική) μεταχείριση των ανήλικων δραστών και όχι για τους ανηλίκους που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες κοινωνικής προσαρμογής.

Θεσμοί του συστήματος απονομής δικαιοσύνης σε ανηλίκους Β'

Εισαγγελέας Ανηλίκων

- Ο ν. 3189/2003 για την αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων εισήγαγε την εισαγγελική παράκαμψη της ποινικής διαδικασίας (ά. 45Α ΚΠΔ): σε περίπτωση πταιίσματος ή πλημμελήματος ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει από την άσκηση ποινικής δίωξης αν κρίνει ότι δεν είναι αναγκαία η άσκησή της *για να συγκρατηθεί ο ανήλικος από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων*. Επίσης, στο πλαίσιο της αποχής από την ποινική δίωξη μπορεί να επιβάλει μη ιδρυματικά αναμορφωτικά μέτρα.
- Ειδική δικονομικού δικαίου αρχή της επικουρικότητας.
- Με την αναβάθμιση και τη συνεχώς αυξανόμενη σημασία του εισαγγελικού θεσμού επήλθε μια σύγκλιση του ελληνικού ποινικού δικονομικού δικαίου με αυτού των υπόλοιπων μελών της ΕΕ.
- Υποχρεωτική η παρουσία του εισαγγελέα στο δικαστήριο ανηλίκων, σε αντίθεση λ.χ. με την Πολωνία που η παρουσία του δεν είναι αναγκαία.

Θεσμοί του συστήματος απονομής δικαιοσύνης σε ανηλίκους Γ'

Συνήγορος

- Ισχύει ό,τι και στους ενηλίκους.
  - Με τον ν. 3860/2010 αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ρητά η υποχρέωση του δικαστή ανηλίκων να διορίσει στον ανήλικο κατηγορούμενο συνήγορο σε περιπτώσεις κακουργημάτων.
- Σύσταση της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού να αναγνωριστεί το δικαίωμα της υποχρεωτικής νομικής συμπαράστασης.
  - Στη Γερμανία ο διορισμός είναι υποχρεωτικός ήδη από την έναρξη της σύλληψης.

Κοινωνική εργασία και αρωγή (1 από 2)

- ❖ Η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων, η οποία συνιστά αυτοτελή περιφερειακή υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης:
  - i. Διεξάγει την έρευνα της προσωπικότητας.
  - ii. Ασκεί τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα επιμέλειας ή επίβλεψης.
  - iii. Μεριμνά για την εξεύρεση ανάδοχης οικογένειας.
  - iv. Συμμετέχει σε κάθε δίκη υπό την εποπτεία του δικαστή ανηλίκων.
  - v. Φροντίζει για την εφαρμογή όλων των εξωιδρυματικών αναμορφωτικών μέτρων (μέσω π.χ. της παραπομπής του ανηλίκου σε άλλους φορείς).
  - vi. Συντάσσει έκθεση για την έκδοση της διάταξης του εισαγγελέα που επιβάλλει ένα ή περισσότερα μη ιδρυματικά αναμορφωτικά μέτρα στο πλαίσιο της αποχής από τη δίωξη ανηλίκου.
  - vii. Εκτελεί κάθε υπηρεσία που έχει σχέση με την πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας.

Κοινωνική εργασία και αρωγή (2 από 2)

❖ Η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων:

- Είναι ΝΠΔΔ και από το έτος 2013 εδρεύουν σε πόλεις που είναι και έδρες εφετείων. Προηγουμένως, προβλεπόταν η λειτουργία τους και σε έδρες Πρωτοδικείων.
- Συμβάλλει στην πρόληψη της θυματοποίησης και της εγκληματοποίησης των ανηλίκων.
  - Προς τον σκοπό αυτό, παρέχει υλική, κοινωνική και ψυχολογική στήριξη στους ανηλίκους και τις οικογένειές τους.
- Παρέχει νομική βοήθεια στους ανήλικους κατηγορουμένους, υποδίκους και σε όσους έχουν απολυθεί από θεραπευτικά καταστήματα ή ειδικά καταστήματα κράτησης νέων.
- Στηρίζει τους ανηλίκους που:
  - εκκρεμεί δίωξη για αξιόποινη πράξη σε βάρος τους,
  - τους έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή ποινή στερητική της ελευθερίας,
  - έχουν απολυθεί από ίδρυμα αγωγής, θεραπευτικό κατάστημα ή ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ή
  - έχουν κοινωνικές δυσχέρειες προσαρμογής.

**Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή
σας.**

**Αγγελική Γ. Πιτσελά, Αν. Καθηγήτρια
Εγκληματολογίας - Σωφρονιστικής,
Τμήμα Νομικής Σχολής ΑΠΘ.**

Βιβλιογραφία

Α. Πιτσελά, *Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων*, ζ' εκδ., εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σελ. 1-23.

Σημείωμα Αναφοράς

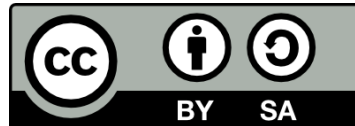
Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αγγελική Γ. Πιτσελά.
«Δίκαιο των Ανηλίκων. Ιδιαιτερότητες της ποινικής διαδικασίας ανηλίκων.».
Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.auth.gr/OCRS268/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

